

SỬ TÂM:

BẠN CÓ BIẾT

Tâm Hiện

Môn võ Thiếu lâm đã phát xuất từ chốn Thiền môn, đã hoàn chỉnh môn võ thuật cách đây 1500 năm. Khởi đầu từ tỉnh Hồ Nam bên Trung Hoa, do Tổ Bồ Đề Đạt Ma, người Ấn Độ, (Tổ thứ 28 của Phật giáo và là sơ tổ của Phật giáo Trung Hoa) vừa truyền bá Phật pháp, vừa phát triển môn võ để tự vệ, dựa vào những chuyển động có được từ thú vật và chim muông, bắt đầu từ cây côn (crane) học được lòng khoan hậu và tự kiểm soát thân tâm.

Thế xà quyền dạy chúng ta tính ân cần, mềm mỏng, hòa nhịp tính kiên nhẫn. Thế hổ quyền dạy chúng ta sức bền chặt dẻo dai. Thế long quyền dạy chúng ta sự uyển chuyển, nhẹ nhàng, như lướt gió và thế con ngựa trời (The praying mantis) dạy chúng ta nhanh nhẹn và lòng nhẫn nhục. Đây là sự phối hợp nhuần nhuyễn quan trọng giữa thể chất và trí tuệ. Vào năm 1970, môn võ này rất phổ thông tại Tây phương, qua loạt phim "Kung Fu", do David Carradine vai chính trong tên Kwai Chang Caine, của câu chuyện vào năm 1870, một người được thọ giáo tại chùa Thiếu Lâm, trốn thoát về Mỹ, sau khi đã giết và thủ tiêu một trong những sư phụ của ông ta. Và Caine lên đường khi sư phụ dặn dò: Hãy chuyển hóa thân tâm. Trong một cuốn phim khác, câu chuyện về một người cha, bị một tên giàu có giết, người con muốn báo thù cha, nên đến chùa Thiếu Lâm, xin nhờ các vị sư dạy võ giết trả thù. Nhưng vì giáo lý của Phật và môn võ cấm giết người. Đứng trước vấn đề nan giải đó, còn phải đối diện với tên địa chủ có ý định muốn phá hủy chùa. Nhiều người trong môn phái đã lựa chọn nhiều cách. Vị trụ trì quyết định tự hy sinh, hy vọng cứu thoát các vị

sư khác, nhưng riêng sư phụ của người con đến thọ giáo, đã xác định tìm cách chống trả tên địa chủ này và nói: "Phật thì từ bi nhưng sẽ không để những tên côn đồ ác ma nào phá hoại" và các phim có võ Thiếu Lâm như Seven Samurai, The Matrix, The Waterboy và môn võ này cũng có ảnh hưởng trong các loại nhạc Rap and hip hop (The Age 23/7/02)

Tính tuệ quán của Phật giáo đã phù hợp với các hiện tượng khoa học, như vi trùng học và thiên văn học, khi con người sống giữa "tam thiên đại thiên thế giới", như trong các kinh Phật đã diễn giải, nhất là gần đây, sau 70 năm theo dõi sự vận hành, một hành tinh mới vừa được khám phá vào tháng 6/02, nhưng đến tháng 10/02 mới công bố, đó là hành tinh Quaoar (đọc là Kwah-o-ar), được đặt tên từ nghĩa "sáng tạo lực" của một bộ lạc Tongwa người da đỏ, là cư dân đầu tiên của Thành phố Los Angeles. Hành tinh này xoay quanh trái đất đến 288 năm, với đường kính chỉ 1.250km, ví dụ trong khi đó, trái đất đường kính 12.750km, quỹ đạo 365 ngày. Sao Hỏa (Mars) đường kính 6.787km, quỹ đạo 687 ngày, hoặc Mộc Tinh đường kính 142.800 km, quỹ đạo quay 11 năm 8 tháng v.v... Do đó, hành tinh Quaoar có khoảng cách lớn nhất trong 9 hành tinh, nhưng lại là hành tinh nhỏ nhất trong thái dương hệ. Theo GS Ross Taylor thuộc Đại học Quốc gia Úc, viện địa lý địa cầu, tiên đoán sẽ còn nhiều hành tinh khám phá thêm nữa (The Age 8/10/02)

Những tượng Phật được đặt lộ thiên như Thích Ca Phật đài tại Vũng Tàu,

tượng Phật nhập Niết bàn tại Trà Cú Phan Thiết, tượng Phật Thích Ca chùa Long Sơn Nha Trang, tượng Phật Di Đà chùa Long Khánh Qui Nhơn v.v... đều được đúc bằng bê tông cốt sắt, riêng một tượng Phật Thích Ca sẽ được đúc bằng đồng lớn nhất Việt Nam, có chiều cao 6.50m, cả bệ cao 8m, nặng 30 tấn, được đặt tại chùa Non Nước ở Sóc Sơn Hà Nội, công trình tạo dựng dự trù hoàn tất năm 2002.

Theo cựu chỉ huy trưởng tàu ngầm người Anh Gavin Menzies, khi giới thiệu quyển sách "Năm 1421, người Trung Hoa khám phá ra thế giới" (1421, The year China discovered the world), theo ông, Trung Hoa đã khám phá ra Châu Mỹ và Châu Úc trước khi người Âu Châu khám phá ra các vùng đất này. Trung Hoa đã đổ bộ lên Mỹ Châu trước Columbus 71 năm và đã đi vòng quanh trái đất trước Magellan. Đoàn tàu do Zheng điều khiển gồm 317 chiếc, chở 2800 người. Những cuộc hành trình khám phá trái đất bị ngưng lại, khi Hoàng đế triều Minh, vào năm 1430, bế quan toả cảng (The Age 10 - 02)

Trung tâm Phật giáo thuộc tỉnh Bắc Ninh là thủ phủ của Giao Châu, tên gọi nước ta dưới thời Bắc thuộc. Những năm đầu Tây lịch (168-190), Luy Lâu là trung tâm giao lưu nội địa và nước ngoài, nằm trên sông Đuống. Giao Châu là tụ điểm giao thông quan trọng nhất thời bấy giờ. Ngoài với người Hán từ phía Bắc xuống, Luy Lâu còn đón tiếp những tàu bè doanh nhân, Tăng sĩ; trong số các cao Tăng đến từ Ấn Độ, có Sư Khâu Đà La (K'Saudra) và riêng Sư Ma Ha Kỳ Vực (Mahajikva) đến một thời gian rồi đi tiếp về phương Đông, còn Sư Khâu Đà La ở lại lập chùa tu thiền, tại một khu rừng bên sông Đuống.

Sự kiện Sư Khâu Đà La ở tu và hành đạo ở Luy Lâu gần nửa thế kỷ, để lại một dấu ấn quan trọng trong lịch sử văn hóa Việt Nam. Sau đó có các vị cao Tăng Ấn Độ khác như Khương Tăng Hội, Chi Cương Lương, Tỳ Ni Đa Lưu Chi du nhập truyền bá Phật pháp vào nước ta. Như vậy, Phật giáo đã truyền vào Việt Nam kể từ thế kỷ thứ II, do các vị Sư Ấn Độ truyền đến. Đặc biệt, quần thể chùa Tứ Pháp gồm chùa Dâu, chùa Pháp Vân, chùa Đậu, chùa Pháp Lô và với chùa Đền (nơi nhà văn Nguyễn Tuân đã viết tác phẩm với tên này). Bốn tượng Phật trong quần thể Tứ pháp này, tượng truyền, đã được Sĩ Nhiếp phát tâm tạc thành, từ cây đa bị lũ làm bật gốc, trôi từ nơi Sư Khâu Đà La trụ trì, theo dòng sông Đuống, giạt vào bên thành Luy Lâu. Với bốn ngôi chùa trên, trải qua gần 2.000 năm, cũng cảm nhận và suy nghiệm về trung tâm Luy Lâu là chónh tổ của Phật giáo Việt Nam trong nền văn hóa dân tộc.

Kể từ thành CaTiLaVệ nơi đức Phật dẫn sanh và các vùng lân cận miền Đông Bắc Ấn Độ, Phật giáo đã phát triển toàn bộ đến miền Tây Bắc Ấn, đến tận Afghanistan vào những thập niên đầu tây lịch. Những lời dạy của đức Phật đến Afghanistan rất sớm, nên tuần lễ thứ bảy, sau khi đức Thế Tôn thành đạo, thì có hai thương gia tên Tapassu và Bhallika xin được làm đệ tử Phật và trở thành hai thiện nam qui y đầu tiên trong lịch sử Phật giáo, nhưng chỉ có quy y Nhị bảo, vì khi ấy chưa có Tăng đoàn. Hai thiện nam này trở lại Afghanistan hoằng truyền Phật pháp. Và tại vùng đất này, vương triều Kushan bao gồm phía bắc Ấn Độ, toàn bộ Afghanistan và phía Bắc Kashmir, thủ đô tọa lạc ở Peshawar ngày nay (hiện là thành phố lớn của Pakistan), với vị vua Kaniska (phiên âm theo Trung Quốc là Ka Nị Sắc Ca) đã tổ chức cuộc kết tập kinh điển Phật giáo lần thứ tư tại Kashmir, chính cuộc kết tập kinh điển này đánh dấu sự bắt đầu hưng khởi của Phật giáo Đại thừa. Qua các giai đoạn lịch sử và địa lý, những vị trí trên hiện nằm trong các nước Hồi giáo như Pakistan, Afghanistan hoặc như vùng đất Kashmir đang tranh chấp giữa Ấn và Hồi. Thật Phật giáo đã mất đi những di tích văn hóa lịch sử.

Trong lịch sử Việt Nam, có nhiều vị vua xuất thân từ cửa Phật, người đầu tiên là Lý Bôn, còn gọi là Lý Bí, sinh năm 503, quê ở Thái Bình, thuở nhỏ rất thông minh, mồ côi cha lúc năm tuổi, ở với chú ruột. Một hôm có một thiền sư đi ngang qua nhà, thấy Lý Bí khôi ngô tuấn tú, xin về nuôi dạy tại chùa Linh Bảo. Được giáo dục theo tinh thần Phật giáo, Lý Bí trở thành người học rộng tài đức, được vua nhà Lương phong cho chính giám quân vùng Hà Tĩnh, nhưng trước sự đờ hộ của ngoại bang, ông từ quan, dựng cờ khởi nghĩa, đánh đuổi quân nhà Lương về nước. Lý Bí lên ngôi là Lý Nam Đế, đặt quốc hiệu cho nước là Vạn Xuân, tự xưng là Nam Việt Đế. Nhớ ơn Tam Bảo, Lý Nam Đế cho dựng ngôi chùa lớn, lấy tên là chùa Khai Quốc, mở đầu một triều đại đầu tiên của dân Việt sáng lập ra, sẽ tồn tại muôn đời, sau đổi là chùa Trấn Quốc, hiện tại đảo Kim Ngự, trong lòng Hồ Tây, Hà Nội là một trung tâm Phật học lâu đời của Phật giáo Việt Nam. Có điều đặc biệt là sau hơn 400 năm (1010), Lý Công Uẩn mở đầu sự nghiệp nhà Hậu Lý (Lý Nam Đế sử gọi là Nhà Tiền Lý) cũng xuất thân từ cửa Phật, ông là con nuôi của Thiền Sư Lý Khánh Vân và là học trò xuất sắc của Thiền Sư Vạn Hạnh.

Tết Việt nam Việt nam có rất nhiều Tết chứ không phải chỉ mỗi một Tết Nguyên Đán. Mỗi cái Tết có một lịch sử riêng của nó, đánh dấu một biến cố trong năm, hoặc là một kỷ niệm của dân tộc. Trong những ngày tết lễ này, ta có cúng lễ, có khi toàn quốc có khi là riêng một địa phương, có khi là lễ do Triều đình, có khi lễ do toàn dân cử hành.

Những lễ tiết này phản ảnh một phần nào phong tục của dân ta và nói lên một khía cạnh nào dân tộc tính của ta, đồng thời chứng tỏ trình độ văn minh, văn hoá qua những tục lệ cổ truyền do tổ tiên ta để lại:

- Tết Nguyên Đán: Tết đầu năm.
- Tết Hàn Thực: mồng 3 tháng ba.
- Tết Thanh Minh: 15 ngày sau tiết Xuân phân, có lệ tảo mộ.
- Tết Đoan ngọ: mồng 5 tháng Năm có tục giết sâu bọ.
- Tết Trung Thu: tết của trẻ em, rằm tháng Tám.
- Tết Táo Quân: 23 tháng Chạp.

Giao thừa là gì? Tết Nguyên Đán bắt đầu từ lúc giao thừa.

Lễ trời đất có khối thủy phải có tận cùng, một năm đã bắt đầu ắt phải có hết, bắt đầu vào lúc giao thừa, cũng lại hết vào lúc giao thừa.

Theo Hán Việt Từ Điển của Đào Duy Anh Giao thừa nghĩa là cũ giao lại, mới tiếp lấy. Chính vì ý nghĩa ấy, nên hàng năm vào lúc giao tiếp giữa hai năm cũ mới này, có lễ trừ tịch. (Trích Phong tục Việt nam, **Toan Anh**)

Lễ trừ tịch. Trừ tịch là giờ phút cuối của năm cũ sắp bắt qua năm mới, giữa giờ Hợi ngày 30 hoặc nếu tháng thiếu, thì 29 tháng Chạp năm trước và giờ Tý ngày mồng một tháng Giêng năm sau.

Ý nghĩa của lễ này là đem đi bỏ hết những điều xấu dở cũ kỹ của năm sắp qua để đón những cái mới mẻ tốt đẹp của năm mới sắp tới.

Lễ trừ tịch theo người Tàu, còn là một lễ khu trừ ma quỷ. Tục Tàu xưa vào ngày trừ tịch, tức là ngày 30 Tết có dùng 120 trẻ con trạc 9, 10 tuổi, mặc áo thâm, đội mũ đỏ, cầm trống vừa đi vừa đánh để khu trừ ma quỷ, do đó có danh từ trừ tịch. Lễ trừ tịch bao gồm một ý nghĩa trọng đại, tổng cựu nghinh tân, nên lễ được cử hành rất trọng từ tư gia tới các đình chùa. Những năm về trước, trong giờ phút này, chuông trống đánh vang pháo nổ luôn không ngừng, truyền từ nhà này sang nhà khác, khắp kẻ chợ nhà quê. Lễ trừ tịch cử hành vào lúc giao thừa nên lễ này còn mang tên là lễ giao thừa (Trích Phong Tục VN, **Toan Anh**).

Đêm giao thừa cúng ai? Tục ta tin rằng mỗi năm có một ông hành khiển coi việc nhân gian, hết năm thì thần nọ bàn giao công việc cho thần kia, cho nên cúng tế để tiễn ông cũ và đón ông mới.

Cúng tế cốt ở tâm thành, và lễ cúng vào giữa nửa đêm nên đượm vẻ thần bí trang nghiêm. Cựu vương hành khiển bàn giao công việc cho tân vương thay đức Ngọc Hoàng để coi sóc nhân gian trong một năm cho đến giờ phút giao thừa năm sau (Trích Phong Tục VN, **Toan Anh**).

Tâm Hiến